Місячний Економічний Моніторинг України

№9 (203), вересень 2017 року

Резюме

Тема місяця: Порядок денний реформ

Політика: Moody's підвищила рейтинг України до Caa2 із позитивним прогнозом.

Реальний сектор: Темпи приросту капітальних інвестицій у другому кварталі 2017 року залишились суттєвими на рівні 23,4% дпр.

Енергетичний сектор: Уряд відмовився від планів підвищити тарифи на газ для населення.

Транспорт: Уряд знизив збору у морських портах, щоб стимулювати розвиток морської галузі.

Сільське господарство: У січні-липні сільськогосподарське виробництво скоротилося на 2% дпр..

Зовнішній сектор: У липні дефіцит торгівлі товарами перевищив 1 млрд дол. США вдруге з 2013 року.

Фіскальна політика: У перші сім місяців 2017 року доходи Зведеного бюджету зросли на 45,7% дпр.

Соціальна політика: Кількість домогосподарств, яким призначили житлово-комунальні субсидії у перші сім місяців року зросла на 60,6% дпр до 5,9 млрд домогосподарств.

Ринок праці: Останні дані свідчать, що у першому півріччі є ознаки детінізації заробітних плат.

Монетарна політика: Споживча інфляція прискорилась до 16,2% дпр в серпні із найбільшим зростанням цін рік до року з березня 2016 року.

Обмінний курс: Міжбанківський обмінний курс надалі укріпився до 25,5 грн за дол. США в кінці серпня.

Державний борг: Уряд планує розмістити Єврооблігації.

Тема місяця: ПОРЯДОК ДЕННИЙ РЕФОРМ

Амбітний план реформ вимагає політичного консенсусу

Олександра Бетлій

В Україні новий політичний сезон розпочинається щороку у вересні, коли парламент повертається з канікул. Найбільш суперечливим документом в осінньому порядку денному є проект закону про Державний бюджет на наступний бюджетний рік. Цього року порядок денний також містить ряд законів, які гаряче обговорюють як у Верховній Раді, так і у широких колах. Перелік реформ включає ті, що матимуть прямий вплив на багато людей, зокрема пенсійну та медичну реформи.

У липня парламент у першому читанні ухвалив проект змін до основного пенсійного закону. Проектом запропоновано збільшити пенсії пенсіонерам, які вийшли на пенсію два чи більше років тому, оскільки їх пенсії є диспропорційно нижчими, ніж пенсії новим пенсіонерам із подібним трудовим стажем. Крім того, в проекті передбачено заходи із мотивування неофіційно зайнятих осіб (або працівників із неформальною виплатою заробітної плати) брати участь в пенсійному страхуванні. Зокрема, запропоновано поступово підвищити необхідний період страхового стажу для отримання пенсій за віком з 25 років у 2018 році до 35 років у 2028 році. Стандартний вік виходу на пенсію залишиться незмінним – 60 років. Водночас особи у віці 60 років із нижчим за необхідний страховий стаж зможуть вийти на пенсію у 63 роки або докупити роки страхового стажу. Уряд також пропонує посилити вимоги до індексації пенсій відповідно до інфляції та темпів приросту заробітної плати. Однак кінцева версія проекту змін до пенсійного закону може суттєво змінитись під час законотворчого процесу. До вересня народні депутати подали сотні пропозицій до законопроекту. 8-го вересня Комітет Верховної Ради із соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення врахував окремі з них і рекомендував парламенту ухвалити документ. Одна із запропонованих депутатами змін стосується запровадження обов'язкового рівня пенсійної системи вже у 2019 році. Цей крок виглядає як передчасним з огляду на відсутність сильного фінансового регулятора, фондового ринку та тривалої політичної нестабільності.

Медичну реформу визначено урядом одним із пріоритетів на вересень 2017 року. Сектор охорони здоров'я залишався без суттєвих змін протягом багатьох років. Водночас відсутність рівного доступу до якісної медичної допомоги зробила медичну реформу одним із основних пріоритетів суспільства. У 2017 році уряд та парламент спробували збільшити автономію медичних закладів, що за очікуваннями повинно підвищити ефективність системи охорони здоров'я, запровадити конкуренцію та поліпшити якість медичної допомоги. Уряд також почав програму відшкодування коштів на ліки у випадках серцево-судинних хвороб, астми та діабету II типу. До літніх канікул Верховна Рада в першому читанні ухвалила інший законопроект щодо медичної реформи, яку довго обговорювали. Водночас законопроект не було винесено на друге читання через відсутність політичного консенсусу. Законопроект передбачає запровадження гарантованого пакету медичної допомоги, що повинен включати найнагальніші медичні послуги. Тобто уряд нарешті визнає, що він не має можливості профінансувати всю медичну допомогу за рахунок бюджетних коштів. Водночас парламент не погодився з Міністерством охорони здоров'я щодо необхідності запровадити співоплату за отримання допомоги на другому та третьому рівнях, що ставить під питання стійкість запропонованої Міністерством моделі охорони здоров'я. Одним із положень законопроекту, який сильно критикують, стосується створення Національної служби здоров'я, яка повинна стати основним замовником та платником за медичні послуги всім медичним закладам. В цілому, є великий ризик, що законопроект не буде ухвалено в найближчому майбутньому, тоді як медична реформа є надзвичайно важливою для підвищення низької очікуваної тривалості життя населення.

Міністерство фінансів також визначає пріоритетом створення Служби фінансових розслідувань, яка повинна замінити податкову міліцію. Законопроект було подано Міністерством до КМУ кілька місяців тому і його можуть ухвалити в жовтні. Нова Служба повинна працювати більше як аналітичний та розслідувальний підрозділ, а не як воєнізовані перевірки, якими є відома податкова міліція.

Децентралізація залишається одним із основним пріоритетів порядку денного уряду та парламенту. Кілька законопроектів вже подано до Верховної Ради: вони передбачають передачу повноважень та відповідальності на рівень місцевих органів влади, а також спрощення процедури створення об'єднаних територіальних громад.

Приватизація державних підприємств (ДП) також отримала більше уваги. Уряд ухвалив законопроект, відповідно до якого всі ДП буде розділено на три групи: ті, які треба приватизувати, ліквідувати або ж залишити у державній власності. На сьогодні за даними Міністерства економічного розвитку та торгівлі є 3500 ДП, більшість з яких є збитковими. По окремих компаніях уряд не має майже жодної інформації. За оцінкою Міністерства фінансів запровадження нового підходу до управління ДП дасть можливість уряду отримати від приватизації 22 млрд грн вже у 2018 році.

Водночас земельну реформу вчергове відкладено. Поточний мораторій на продаж сільськогосподарської землі, найімовірніше, буде автоматично подовжено через відсутність ухваленого закону про обіг землі, який необхідний для скасування мораторію. МВФ, ймовірно, погодиться із таким переглядом порядку денного реформ під час чергової місії, яку заплановано на кінець вересня 2017 року, і земельна реформа не стане на заваді отримання чергового траншу позики (якщо всі інші вимоги буде виконано).

Цей перелік реформ далекий від повного. Законодавчі зміни заплановано в сфері енергетики, житлово-комунального господарства та довкілля. Уряд також планує продовжити зусилля із дерегуляції та технічного регулювання. Дотримання законодавства залишається також важливим. Однак запровадження всіх планів вимагає сильної політичної волі та тісної співпраці між урядом, парламентом та Президентом.

Місячний Економічний Моніторинг України

Політика: Moody's підвищила рейтинг України

Рейтинги. В кінці серпня 2017 року Moody's підвищила рейтинг України до Caa2 із позитивним прогнозом внаслідок прогресу у впровадженні реформ та поліпшенню зовнішньої позиції. Все ж, цей рейтинг залишився нижчим за рейтинги S&P та Fitch на рівні B- із стабільним прогнозом.

Антикорупційна діяльність. У серпні слідче управління Державної фіскальної служби м.Києва відкрило провадження щодо фінансування Центру протидії корупції – недержавної організації, яка сприяє прийняттю антикорупційного законодавства та здійснює моніторинг призначень на посади у Національному антикорупційного бюро України (НАБУ), у тому числі у його дорадчих та аудиторських структурах. Водночас Голові правління Центру протидії корупції Віталію Шабуніну були висунуті звинувачення у нанесенні тілесних ушкоджень середньої тяжкості після того, як він вдарив особу під час конфлікту. Крім цього, наприкінці серпня на депутата Харківської обласної ради та голову Харківського антикорупційного центру Дмитра Булаха було здійснено напад із побиттям, що призвело до важкої травми. Харківський антикорупційний центр пов'язує цей напад з розслідуваннями Центру, що торкаються політиків місцевого та національного рівня. Усі ці випадки піднімають питання про можливий політичний тиск на антикорупційні НУО та можливе вибіркове правосуддя.

ЄС. Угода про асоціацію між Україною та ЄС повністю набула чинності 1 вересня 2017 року, через три роки після її підписання. До цього більшість статей Угоди вже попередньо застосовувалися. З січня 2016 року діє Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі. Відтепер Україна розпочне реалізацію Угоди в таких сферах як зовнішня політика, безпека, правосуддя, оподаткування, публічні фінанси, наука та технології, охорона здоров'я та освіта.

Війна на Донбасі. Збройний конфлікт на Сході України тривав у серпні. Учасники Тристоронньої контактної групи із врегулювання ситуації на Донбасі домовилися розпочати «шкільне перемир'я», яке б дозволило дітям у регіонах, через які пролягає лінія зіткнення, безпечно ходити до школи. Однак об'єднані російсько-сепаратистські сили неодноразово порушували режим припинення вогню. 12 військовослужбовців Збройних Сил України були вбиті на війні у серпні, а 79 військовослужбовців отримали поранення.

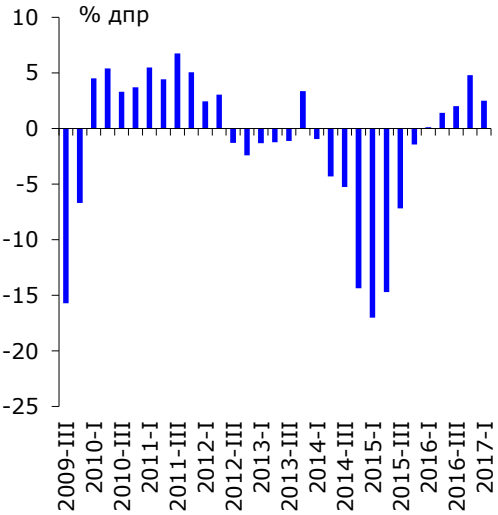
Об'єднані російсько-сепаратистські сили продовжують переслідування громадян України, які є цивільними особами. У Луганську об'єднані російсько-сепаратистські сили засудили проукраїнського блогера Едуарда Неделяєва, який описував життя в окупованому місті, до 14 років тюремного ув'язнення. Громадянин України Павло Гриб, 19-річний син офіцера запасу, зник у Білорусі. Українська влада вважає, що його було викрадено російськими спецслужбами.

Крим. Політичні переслідування та порушення прав людини продовжувались і в окупованій Росією АР Крим. У заяві, опублікованій в середині серпня, Міністерство закордонних справ України стверджує, що російська влада в Криму засудила щонайменше п'ять осіб до ув'язнення у політично мотивованих справах протягом попереднього місяця. Також, за даними Міністерства, за цей період сім осіб було заарештовано або оштрафовано із політичних мотивів та було проведено декілька пошуків у будинках кримських татар. Серед арештованих – Володимир Балух, якого засудили до трьох років позбавлення волі через його відкритий протест окупації Криму Росією.

Реформа державної служби. У серпні Кабінет Міністрів України схвалив відкриття директоратів у десяти пілотних міністерствах та трьох інших державних органах в рамках реформи державного

Населення (без Криму): 42,6 млн.
Промислове виробництво/ВДВ: 23%
Сільськогосподарське виробництво/ВДВ: 14%
Інвестиції/ВВП: 14%
Експорт: ЄС 32%, Азія – 35%, Росія 9%
Імпорт: ЄС 37%, Азія – 20%, Росія 13%

Динаміка реального ВВП

Джерело: Держстат

Інститут економічних досліджень
та політичних консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

управління. Директорати будуть займатися аналізом політики, надавати рекомендації щодо політики, розробляти законодавство та здійснювати моніторинг його впровадження. До кінця 2017 року директорати будуть створені в міністерствах аграрної політики та харчової промисловості, культури, освіти та науки, енергетики та вугільної промисловості, фінансів, охорони здоров'я, юстиції, інфраструктури, соціальної політики, а також у Міністерстві регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства. Директорати також відкриють у Секретаріаті Кабінету Міністрів, Національному агентстві з питань державної служби та у Державному агентстві з питань електронного уряду.

Реальний сектор: Сильне зростання роздрібного товарообороту

Капітальні інвестиції. Темпи приросту капітальних інвестицій у другому кварталі 2017 року залишились суттєвими на рівні 23,4% дпр, що близько до показника за перший квартал (у 21,4% дпр). Сільське господарство та промисловість зробили найбільший внесок до зростання інвестицій завдяки поліпшенню результатів діяльності. Власне фінансування компаній залишилось найбільшим джерелом фінансування інвестиції (частка 72,6%). Бюджетні капітальні видатки збільшили важливість і профінансували 8,7% капітальних видатків.

Галузеві тенденції. Промислове виробництво (скориговане на ефект кількості робочих днів) знизилось на 2,2% дпр у липні після зростання на 3,3% у червні. Держстат прозвітував про зниження виробництва електроенергії на 16,1% дпр, що відображає неузгодженості в статистичній методології та нижче виробництво теплової енергії (електроенергія, вироблена електростанціями знизилась на 7,0% дпр в цей місяць). Зупинка у звітності виробленої продукції підприємствами, які розташовані на окупованих територіях на Сході України, була основною причиною зниження добувної промисловості та металургії (відповідно на 9,4% дпр та 4,9% дпр). Водночас виробництво труб зросло на 34,9% дпр через вищий внутрішній попит. Більші інвестиції підтримали вищий випуск будівельних матеріалів. Зростання харчової промисловості на 5,0% було підтримано вищим виробництвом соняшникової олії, що компенсувало зниження виробництва борошна та молочної продукції. Приріст у машинобудуванні сповільнився до 9,1% дпр. Водночас хімічна промисловість зросла на 26,7% дпр, оскільки кілька підприємств відновили роботу.

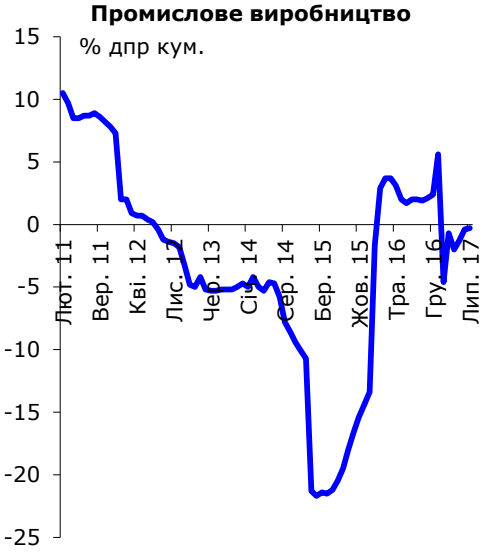
Вища статистична база та сповільнення житлового будівництва призвели до повільнішого зростання будівництва (17,3% дпр у липні порівняно із 31,9% дпр у червні). Приріст роздрібної торгівлі залишився суттєвим у 6,6% дпр, оскільки номінальні доходи зростали швидше за темпи інфляції.

Енергетика: Україна порушує вимоги Енергетичного співтовариства

Газ. У червні уряд відмовився від планів підвищити тарифи на газ для населення, постановивши, що «Нафтогаз» має постачати газ населенню за зниженими цінами. 22 серпня Секретаріат Енергетичного співтовариства відкрив справу (ECS-2/17) проти України через порушення норм ЄС щодо природного газу, оскільки таке її рішення протирічить оголошеній реформі ринку газу. «Нафтогаз» підтримує Секретаріат в цьому питанні та відмічає, що облгази не надають точної інформації щодо споживання газу населенням та можуть перепродавати газ, отриманий за пільговою ціною, промисловим споживачам. Відмова підвищувати тарифи на газ для населення також суперечить домовленостям в рамках програми EFF із МВФ.

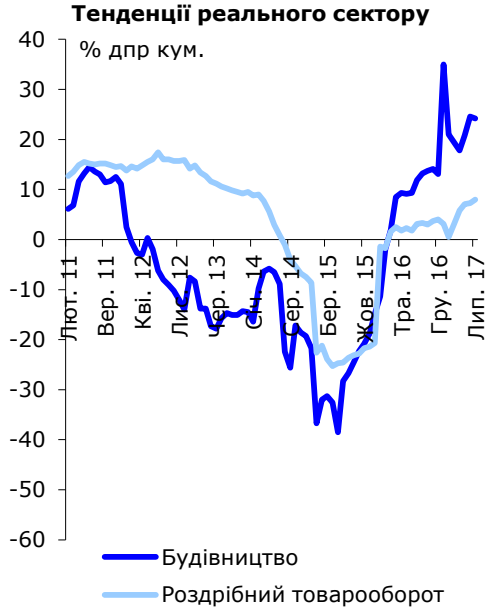
Енергетична стратегія. Кабінет Міністрів затвердив Енергетичну стратегію України до 2035 року. Очікується, що атомні електростанції вироблять 50% електроенергії в країні, відновлювані джерела енергії - 25%, ГЕС (крім малих) дадуть

Промислове виробництво

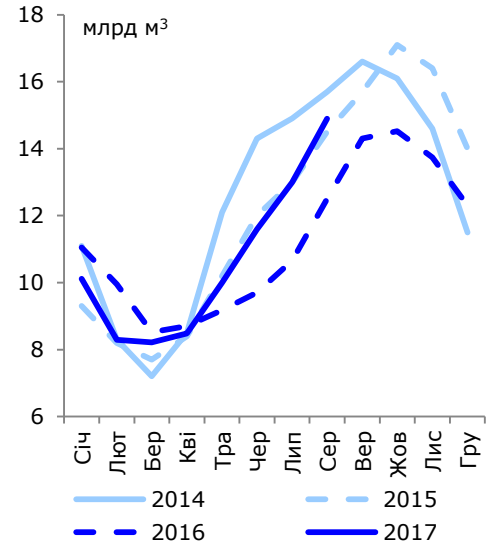
Примітка: з квітня 2014 р. дані не включають Крим
Джерело: Держстат

Тенденції реального сектору

Примітка: з квітня 2014 р. дані не включають Крим
Джерело: Держстат

Запаси газу в ПГС

Джерело: Міністерство енергетики

13%, а решта 12% буде вироблена теплоелектростанціями. Це досить амбітні плани, оскільки зараз відновлювані джерела енергії виробляють лише 1,2% загального виробництва електроенергії, а теплоелектростанції виробляють 33%.

Тарифи. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), підвищила середній тариф на 2017 рік для «Укргідроенерго», українського оператора гідроелектростанцій (ГЕС), на 19% до 65,6 коп. за кВт*год. Підвищення пояснюється прогнозованим зменшенням виробництва електроенергії ГЕС в 2017 році та високими фіксованими витратами на будівництво Дністровської ГАЕС.

Транспорт: Україна знижує портові збори

Морські порти. Високі збори в українських морських портах давно виступали перешкодою розвитку морської галузі в Україні. Кабінет Міністрів вирішив підвищити конкурентоспроможність портів, знизивши портові збори (корабельний, канальний, маячний, санітарний, якірний, приватний та адміністративний) на 20% з 2018 року.

Збори в порту «Южний» для нафтоналивних судів з транзитною нафтою також були знижені на 75%. Крім того, були знижені деякі збори в портах Чорноморськ, Миколаїв, Одеса та «Южний» для транзитних вантажів з нафтопродуктами при обробці за технологією «море-берег-море». Ці зміни були прийняті на виконання домовленостей між президентами України та Азербайджану, підписаних у 2016 році.

Дороги. Кабінет Міністрів підвищив класифікацію кількох доріг в Україні та створив нові транспортні коридори. Національна траса Н-08 була продовжена до Маріуполя, міжнародна дорога М-09 була продовжена до Тернополя, міжнародна дорога М-21 була продовжена до україно-білоруського кордону, був створений новий національний коридор «Центр-Захід Н-02» від дороги М-06 у Львівській області до дороги Н-08 в Черкаській області, дороги регіонального значення R-52, R-70 та R-13 були підвищені по класифікації до національних доріг Н-31, Н-33 та Н-28 відповідно. Тепер ці дороги та відповідна інфраструктура мають відповідати більш високим стандартам, що потребуватиме додаткового фінансування на їх ремонт, але має зробити Україну більш привабливою для транзиту товарів.

Сільське господарство: Державна підтримка поширилась на свинарство

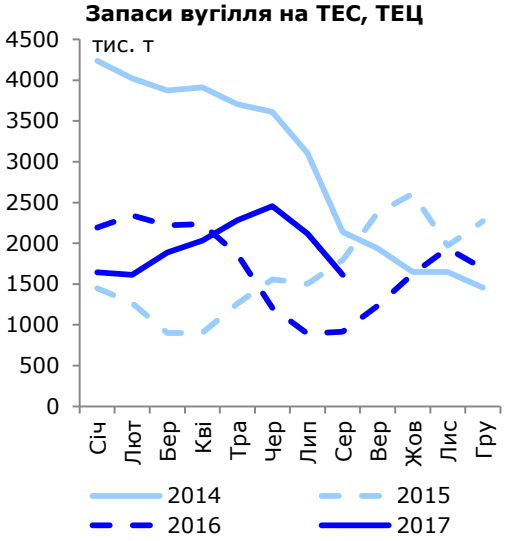
Виробництво. У січні-липні 2017 року сільськогосподарське виробництво скоротилося на 2% дпр. Виробництво продукції рослинництва зменшилося на 3,1% дпр через зниження врожаю. Виробництво продукції тваринництва знизилося на 0,7% дпр через скорочення виробництва молока на 0,9% дпр. Виробництво яєць збільшилось на 0,9% дпр. Кількість тварин на забій зросла на 0,4% дпр.

Станом на 1 серпня 2017 року поголів'я великої рогатої худоби на сільськогосподарських підприємствах скоротилося на 0,7% дпр. Кількість корів і свиней скоротилася відповідно на 2,3% дпр і на 8,6% дпр. Чисельність свійської птиці збільшилася на 1% дпр, що може пояснюватися вищою рентабельністю виробництва птиці, у порівнянні до іншої худоби.

Торгівля. У період з січня по липень експорт сільськогосподарської продукції збільшився на 26,1% до 9,8 млрд дол. США. Він становив майже 45% всього українського експорту. Більш високий попит на зовнішньому ринку призвів до зростання експорту молочних продуктів на 69,3% дпр, склавши 140,8 млн дол. США.

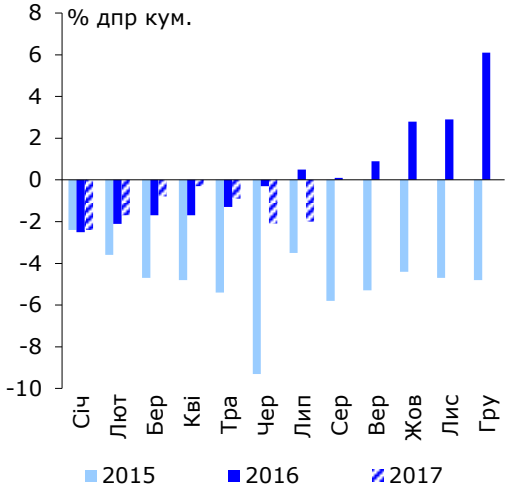
Політика. 9 серпня Кабінет міністрів розширив державну підтримку на свинарство шляхом часткового відшкодування вартості закуповуваних тварин. Очікується, що державна підтримка сприятиме розвитку сектора.

Запаси вугілля на ТЕС, ТЕЦ

Джерело: Міністерство енергетики, Укренерго

Сільськогосподарське виробництво

Джерело: Держстат

Уряд схвалив впровадження пілотного проекту з моніторингу земельних відносин. Заплановано проводити регулярний моніторинг понад 140 показників землекористування, включаючи склад земель, кількість землевласників і землекористувачів, середній розмір земельних ділянок. Ця інформація буде у відкритому доступі для громадських і міжнародних організацій, що допоможе швидко реагувати на ризики і забезпечити фахове прийняття рішень щодо землекористування.

Більш за половину загального обсягу дотацій фермерам, запроваджених у 2017 році, було виділено сектору птахівництва. Крім того, 42% від загального обсягу субсидій (809 млн грн.) було отримано групою компаній ПАТ «Миронівський хлібопродукт». Інший виробник продукції птахівництва - агрохолдинг «Авангард» - отримав другу за величиною частку субсидій в розмірі 142 млн грн. З наступного року запропоновано обмежити максимальну вартість субсидій на одну компанію до 150 млн грн, щоб включити дрібних та середніх виробників.

Зовнішній сектор: Дефіцит зовнішньої торгівлі зріс у липні

Поточний рахунок. Дефіцит поточного рахунку сягнув 0,59 млрд дол. США в липні, оскільки дефіцит торгівлі товарами перевищив 1 млрд дол. США вдруге з 2013 року (на рівні 1,08 млрд дол. США). Чисті грошові перекази в Україну зросли до 0,68 млрд дол. США, а профіцит торгівлі послугами становив 0,18 млрд дол. США. Експорт послуг надалі зростав і сягнув найвищого рівня з 2014 року. Це дозволило зменшити вплив зростання дефіциту торгівлі товарами на загальний показник дефіциту поточного рахунку. Чисті виплати інвестиційних доходів становили 0,37 млрд дол. США.

Експорт товарів зріс на 10% дпр в липні. Експорт металургійної продукції зріс лише на 2% дпр у доларовому виразі, незважаючи на високі ціни на сталь, через високу статистичну базу та постійно низькі фізичні обсяги експорту. Зростання експорту сільськогосподарських продуктів залишилось на рівні 11% дпр, оскільки зростання експорту олії компенсувало менший експорт зернових. Експорт мінеральних продуктів (залізної руди та будматеріалів) та продукції машинобудування продовжував зростати.

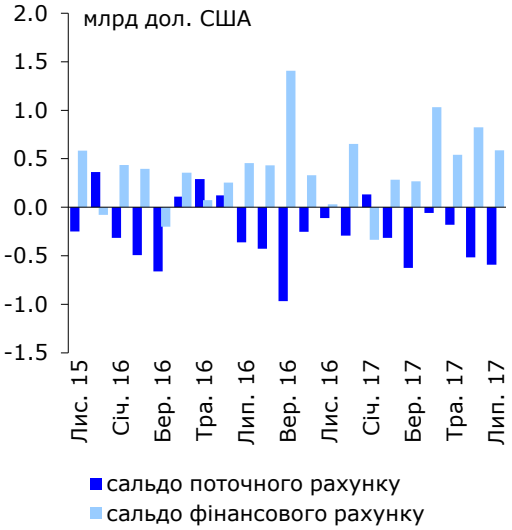
Імпорт товарів зріс на 22% дпр у липні. Імпорт мінеральних продуктів зріс на 56% дпр, оскільки збільшились закупки імпортного вугілля та бензину. Імпорт машин та обладнання зріс на 29% дпр, оскільки інвестиційний попит на імпортні товари залишався високим. Імпорт інших товарів зріс на 7% дпр.

Фінансовий рахунок. Притік капіталу по фінансовому рахунку платіжного балансу зменшився до 0,3 млрд дол. США у липні. Державний сектор повернув 60 млн дол. США зовнішнього боргу. Банки збільшили зовнішні активи на 445 млн дол. США та повернули боргів та іноземних депозитів на 176 млн дол. США, що сформувало відтік капіталу на 621 млн дол. США. Підприємства реального сектору залучили 134 млн дол. США ПІІ у липні, що збільшило загальні надходження ПІІ до реального сектору за сім місяців 2017 року до 878 млн дол. США. Це суттєво менше, ніж у 2013 році, але більше, ніж у 2014-2016 роках. Реальний сектор також залучав капітал через торгові кредити (388 млн дол. США) та залучення іншого боргового фінансування (244 млн дол. США). Надходження готівкової іноземної валюти до банків залишались високими на рівні 364 млн дол. США незважаючи на літній попит на іноземну валюту для подорожей із загальними надходженнями за сім місяців 2017 року в 1,7 млрд дол. США.

Фіскальна політика: Бюджетний баланс залишається додатним

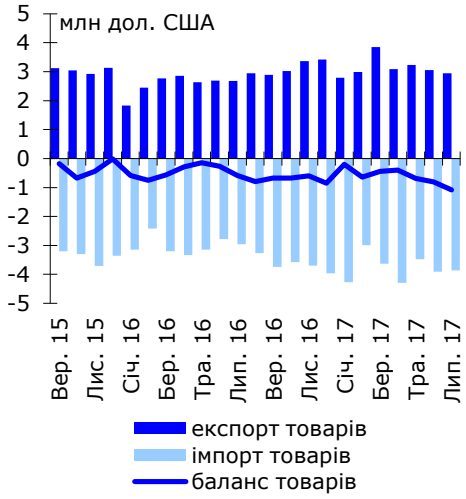
2017 рік. У перші сім місяців 2017 року доходи Зведеного бюджету зросли на 45,7% дпр. Вищі надходження від ПДВ зробили найбільший внесок до цього зростання через збільшення

Платіжний баланс

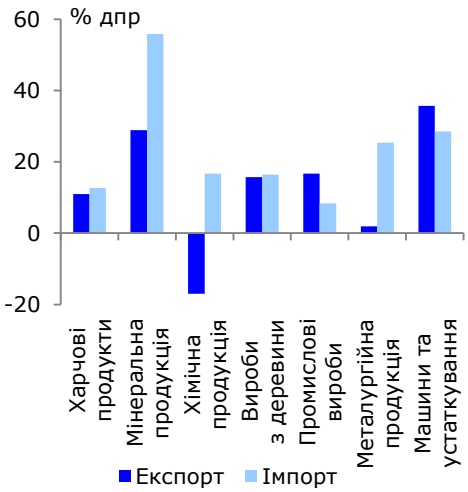
Джерело: попередні оцінки НБУ

Зовнішня торгівля товарами

Джерело: попередні оцінки НБУ

Торгівля товарами у липні 2017 р.

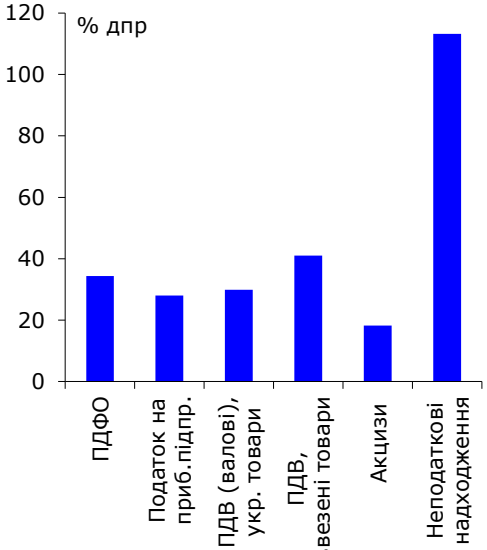
Джерело: попередні оцінки НБУ

внутрішнього попиту, що більше, ніж компенсував вище відшкодування ПДВ (яке зросло на 41,5% дпр). Визі доходи від ПДФО також зробити суттєвий внесок до зростання доходів Зведеного бюджету. Вони зросли внаслідок сильного зростання офіційно сплачених заробітних плат. Неподаткові надходження більш ніж подвоїлись через вчасно зроблений трансфер прибутку НБУ до бюджету (25 млрд грн порівняно із нулем в цей період минулого року) та збільшення доходів від прибутків компаній, які спрямовано до бюджету. Також уряд отримав кошти від спецконфіскації.

Видатки Зведеного бюджету, як і раніше, зростали повільнішими темпами (на 25,1% дпр). Хоча капітальні видатки зросли на 50,3% дпр, вони становили лише 5,1% сукупних видатків; їх було профінансовано лише на 27,5% річного плану. Це означає, що капітальні видатки, найвірогідніше, надалі буде профінансовано протягом останніх років, що знизить якість державних закупівель.

В цілому, баланс Зведеного бюджету залишився додатнім у 52,8 млрд грн. Він стане дефіцитним, ймовірно у вересні-жовтні, оскільки збільшаться видатки місцевих бюджетів. Все ж, уряд, ймовірно, зведе цього року бюджет із нижчим, ніж запланований (у 104 млрд грн) дефіцитом Зведеного бюджету.

Зростання доходів Зведеного бюджету у січні-липні 2017 року

Джерело: звіти Державного казначейства

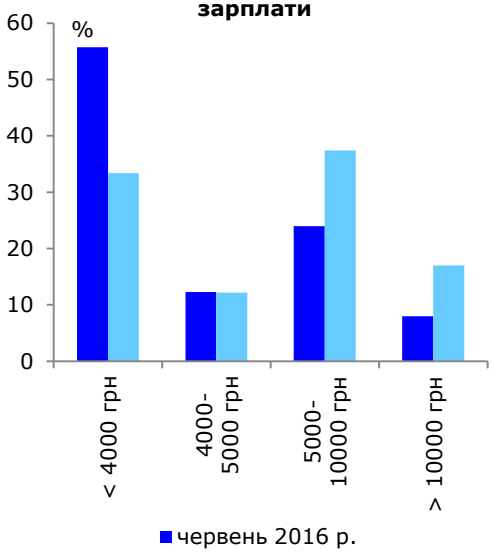
Соціальна політика: Вище покриття житлово-комунальними субсидіями

Оскільки темпи підвищення тарифів на житлово-комунальні субсидії протягом останнього року були вищими за приріст доходів домогосподарств, кількість домогосподарств, яким було призначено житлово-комунальні субсидії у перші сім місяців 2017 року зросли на 60,6% дпр до 5,9 млн домогосподарств. Оскільки покриття субсидіями залишаються високими, що потребує суттєвого бюджетного фінансування уряд намагається скоригувати критерії надання субсидій. У серпні уряд зменшив період, доходи за який беруть до уваги при розрахунки розміру власної справи та субсидій, з чотирьох до двох кварталів. Соціальні норми споживання газу також було скорочено.

Ринок праці: Можлива детінізація заробітних плат

Останні дані свідчать про те, що є ознаки детінізації заробітної плати у першому кварталі 2017 року. Середня заробітна плата протягом цього періоду зросла на 37,2% дпр через підвищення мінімальної заробітної плати та поліпшення результатів економічної діяльності у багатьох компаній. Це призвело до зростання доходів від ЄСВ на 35,3% дпр. У червні 2017 року 33,4% працівників отримували заробітну плату до 4000 грн порівняно із 55,7% працівників із таким рівнем заробітних плат у червні 2016 року. 9% працівників отримували заробітну плату, нижчу за мінімальну (3200 грн) цього року порівняно із 2,6% минулого року (коли мінімальна заробітна плата становила 1450 грн). Водночас заробітні плати зростали не лише для низькооплачуваних працівників. Дані також показують, що заробітні плати понад 10 000 грн отримували 17% працівників у червні 2017 року порівняно із 8% минулого року.

Розподіл працівників за розміром зарплати

Source: Ukrstat

Вплив підвищення мінімальної заробітної плати на зайнятість був поки що досить обмеженим. Кількість працівників (які отримали оплату праці принаймні за 50% відпрацьованого часу) знизилась лише на 1,2% дпр (якщо виключити з розрахунку Донецьку та Луганську області).

Монетарна політика: Інфляція прискорилась до 16,2% дпр в серпні

Споживча інфляція прискорилась до 16,2% дпр у серпні із найбільшим зростанням цін рік до року з березня 2016 року. Подальше зростання цін на харчові продукти та підвищення тарифів на комунальні послуги у минулі місяці допомогло сформувати високий показник інфляції. Ціни на молочні та м'ясні продукти зросли на 29-30% дпр, оскільки внутрішня пропозиція була обмежена стагнуючим виробництвом та зростанням

експорту. Ціни на овочі залишились на понад 40% вищими, ніж минулого літа. Базова інфляція також поступово зростала і сягнула 7,8% дпр у серпні, що відображало підвищення цін на перероблені харчові продукти та помірне зростання тиску попиту на інфляцію.

Грошова маса зросла на 5,5% дпр, а монетарна база на 6% дпр в серпні. Низький апетит до ризику означає, що банки збільшили свій портфель депозитних сертифікатів НБУ, незважаючи на порівняно низьку облікову ставку. Уряд також збільшив залишки на казначейському рахунку. Це компенсувало зростання ліквідності через покупки НБУ іноземної валюти та ОВДП.

Обмінний курс: Гривня дещо укріпилась у серпні

Міжбанківський обмінний курс надалі укріпився до 25,5 грн за дол. США в кінці серпня. Однак обмінний курс повернувся до 26 грн за дол. США на початку вересня через сезонне зростання попиту. Експортні доходи зросли в серпні, а попит залишався стриманим. Продажі готівкової валюти банкам надалі перевищували покупку валюти із чистим продажем валюти на суму 194 млн дол. США. Це дозволило НБУ купити 234 млн дол. США (в чистому виразі), щоб збільшити резерви. Міжнародні резерви НБУ перевищили 18,0 млрд дол. США, оскільки надходження від покупки валюти та розміщення валютних ОВДП були достатніми для покриття першого платежу за програмою стенд-бай МВФ, отриманого у 2014 році.

Динаміка ІСЦ та монетарної бази

Джерело: Держстат, НБУ

Державний борг: Україна готується до розміщення суверенних єврооблігацій

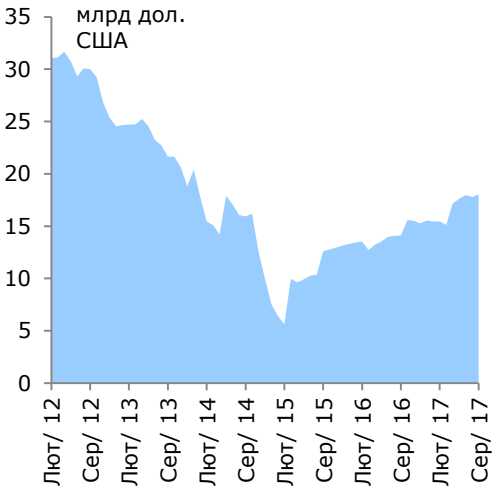
Зовнішній борг. На початку вересня уряд залучив BNP Paribas, J.P. Morgan та Goldman Sachs до організації роуд-шоу для розміщення Єврооблігацій, номінованих в дол. США, вперше після 2013 року. Разом з цією пропозицією Міністерство фінансів оголосило про викуп облігацій з погашенням у 2019-2020 роках. Ціна викупу пропонується на рівні 106% номінальної вартості за 2019 рік та 106.75% номінальної вартості за 2020 рік.

Це дуже позитивний крок для України, спрямований на зменшення значного боргового навантаження на 2019-2020 роки та його перенесення на 10-15 років вперед без зростання вартості обслуговування боргу.

Внутрішній борг. У серпні Міністерство фінансів розмістило облігації внутрішньої державної позики на суму 2,1 млрд грн з середньозваженою доходністю 14,4% річних. Найбільший попит мали, здебільшого, одно- та трирічні облігації, частка яких в загальному обсязі розміщення склала 45,1% та 51,2% відповідно. Водночас, дворічні облігації не мали очікуваного попиту через більшу привабливість облігацій, номінованих в дол. США.

Доходність гривневих ОВДП залишилася незмінною, тоді як доходність облігацій, номінованих в дол. США дещо зросла (з 5.34% до 5.40%). Уряд випустив дворічні ОВДП, номіновані в дол. США, на суму 352 млн. дол. США, що було меншим за фактичний попит (близько 477 млн. дол. США).

Міжнародні резерви НБУ

Джерело: НБУ

Таблиці

Економічні Тенденції		III 14	IV 14	I 15	II 15	III 15	IV 15	I 16	II 16	III 16	Вер.	Жов.	Лис.	Грд.	Січ.	Лют.	Бер.	Квіт.	Тра.	Лип.	Сер.
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-8,0	-10,1	-20,5	-20,0	-16,1	-13,0	4,5	2,6	2,5	2,5	2,4	2,6	2,8	5,6	0,4	-0,7	-2,0	-1,3	-0,4	-0,3
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-16,4	-20,4	-29,7	-26,2	-20,9	-12,3	8,3	13,0	17,3	17,3	17,0	17,2	17,4	35,0	21,0	19,4	17,8	20,8	24,6	24,2
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	16,0	2,2	-4,7	-9,3	-5,3	-4,8	-1,7	-0,3	0,9	0,9	2,8	2,9	6,1	-2,4	-1,7	-0,8	-0,3	-0,9	-2,1	-2,0
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	-5,3	-7,5	-23,9	-24,6	-22,3	-20,7	1,6	2,3	3,3	3,3	3,0	3,7	4,0	3,1	0,5	3,1	5,8	7,1	7,3	8,0
Середня заробітна плата	грн.	3463	3508	3650	4113	4313	4753	4622	5072	5311	5358	5350	5406	6475	6008	6209	6752	6659	6840	7360	7339
ІСЦ	% дпр	17,5	21,8	45,8	57,5	51,9	43,3	20,9	6,9	7,9	7,9	12,4	12,1	12,4	12,6	14,2	15,1	12,2	13,5	15,6	15,9
ІВЦ	% дпр	26,9	32,8	51,7	37,9	32,5	25,4	10,5	15,7	19,6	19,6	29,2	32,0	35,7	36,8	38,9	38,3	35,6	27,1	26,3	23,3
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	-16,4	-19,9	-31,4	-32,2	-29,8	-27,0	-16,4	-10,1	-8,0	-8,0	-7,1	-5,1	-4,0	42,0	28,6	29,3	23,4	22,8	21,1	19,6
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	-24,8	-28,1	-33,1	-34,2	-31,8	-29,3	-10,9	-4,0	0,6	0,6	0,5	2,1	4,4	20,0	15,0	18,2	16,5	19,7	20,3	19,7
Баланс торгівлі (кум.) *	млрд. дол. США	-3,0	-4,6	-0,6	-1,1	-1,2	-1,6	-2,3	-1,9	-4,1	-4,1	-4,5	-5,0	-5,8	0,0	-0,5	-0,9	-1,1	-1,6	-2,3	-3,2
Поточний рахунок (кум.)	млрд. дол. США	-1,2	-2,6	-0,4	-0,1	0,1	-0,2	-1,5	-0,9	-2,8	-2,8	-3,1	-3,3	-3,8	0,1	-0,2	-0,8	-0,9	-1,0	-1,6	-2,2
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	16,4	7,5	10,0	10,3	12,8	13,3	12,7	14,0	15,6	15,6	15,5	15,3	15,5	15,4	15,5	15,1	17,2	17,6	18,0	17,8
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	23,5	13,8	0,9	-5,9	-8,6	0,8	-1,4	1,7	10,6	10,6	11,4	11,3	13,6	8,0	10,0	9,1	9,7	9,1	8,3	7,0
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	16,4	16,4	19,9	23,1	21,1	20,7	20,0	20,9	17,3	16,8	14,2	13,7	16,1	15,9	15,5	15,8	15,3	15,2	14,7	14,0
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	12,58	13,56	21,23	21,56	21,74	22,90	25,69	25,23	17,27	26,23	25,72	25,71	26,27	27,22	27,05	26,99	26,82	26,40	26,09	25,95
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	12,58	13,56	21,18	21,62	21,69	22,33	25,68	25,26	25,40	26,28	25,76	25,70	25,55	27,15	27,03	27,00	26,86	26,42	26,11	25,97
Обмінний курс, середній	євро	24,37	23,88	23,70	23,93	24,69	24,91	28,34	28,55	25,58	29,47	28,45	27,78	28,29	28,80	28,81	28,82	28,77	29,16	29,26	29,84

Джерела: Держкомстат, НБУ, ICAP, власні розрахунки,
* Дані наведені щодо експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
[к] дані не включають окуповану територію АР Крим. З січня 2015 року Держстат також не включає дані з території АТО.

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014[к]	2015[к]	2016[ср]
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	913,3	1079,3	1300,0	1404,7	1465,2	1586,9	1988,5	2383,2
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,2	136,0	163,1	175,8	183,3	133,7	91,0	93,3
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,5	0,2	0,0	-6,6	-9,8	2,3
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	7,1	-5,0	-20,6	12,2	8,0	-0,7	-4,3	-10,1	-13,0	2,8
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,4	20,2	-3,9	13,6	2,2	-4,8	6,1
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0	0,6	-0,3	12,1	48,7	13,9
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5	24,9	43,3	12,4
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9	19,0	3,7	-0,1	17,1	36,0	20,5
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7	14,2	0,3	1,7	31,8	25,4	35,7
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,4	27,0	34,3	-36,9	26,0	27,5	3,4	-5,5	-19,9	-27,0	-4,0
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,6	35,2	39,3	-44,2	28,8	34,8	7,5	-3,5	-28,1	-29,3	4,4
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,8	-1,7	-3,0	-10,2	-14,3	-16,5	-4,6	-0,2	-3,8
Поточний рахунок	% ВВП	4,8	3,7	7,3	5,8	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,1	-1,5	-2,2	-6,3	-8,2	-9,0	-3,4	-0,2	-4,1
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	7,5	5,7	9,2	9,9	4,7	5,8	7,0	7,2	4,1	0,3	3,0	3,3
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7	31,8	31,4	20,4	7,5	13,3	15,5
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-6,0	-1,8	-3,6	-4,4	-4,6	-1,6	-3,1
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	40,0	36,0	37,5	39,9	69,4	79,1	81,0
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,6	22,8	22,1	20,5	38,5	52,4	52,0
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8	6,3	6,4	20,3	8,5	0,8	13,6
Обмінний курс, середній	дол. США	5,44	5,37	5,33	5,33	5,32	5,12	5,05	5,05	5,27	7,79	7,94	7,97	7,99	7,99	11,87	21,84	25,55
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,44	5,30	5,33	5,33	5,31	5,05	5,05	5,05	7,70	7,98	7,96	7,99	7,99	7,99	15,77	24,00	27,19
Обмінний курс, середній	євро	5,03	4,81	5,03	6,02	6,61	6,39	6,34	6,92	7,71	10,87	10,53	11,09	10,27	10,61	15,72	24,23	28,29
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,10	4,67	5,53	6,66	7,22	5,97	6,65	7,42	10,86	11,68	10,57	0,00	0,00	11,04	19,26	26,22	28,42

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету, без коштів на рекапіталізацію
[к] дані не включають окуповану територію АР Крим
Р - попередні дані

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		I 13	II 13	III 13	IV 13	I 14[к]	II 14[к]	III 14[к]	IV 14[к]	I 15[к]	II 15[к]	III 15[к]	IV 15[к]	I 16[к]	II 16[к]	III 16[к]	IV 16[к]	IV 16[к]
ВВП	млрд. грн.	303,8	354,8	398,0	408,6	316,9	382,4	440,5	447,1	376,0	456,7	567,0	588,8	455,6	535,3	669,2	723,1	583,9
реальний ВВП	% дпр	-1,3	-1,2	-1,1	3,4	-1,0	-4,3	-5,3	-14,4	-16,0	-14,5	-7,0	-2,4	0,1	1,5	2,3	4,8	2,5
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	5,9	8,7	6,8	6,3	3,3	-7,8	-13,9	-12,2	-21,0	-27,8	-20,0	-14,6	-2,2	4,0	4,7	0,9	2,8
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	2,0	-0,9	-1,5	-2,9	-5,9	5,2	0,1	4,5	0,9	-5,6	-0,8	11,1	2,7	-1,5	2,0	-2,2	4,2
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	6,1	-18,1	-8,9	-8,7	-19,9	-19,3	-28,0	-26,5	-23,8	-14,2	-5,0	1,5	4,5	17,8	23,9	27,1	20,1
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	-7,4	-13,5	-6,8	-4,5	-5,1	-2,3	-16,8	-31,1	-21,9	-18,0	-6,8	-3,5	-4,1	-7,2	-3,7	9,7	-0,4
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	1,3	-15,7	1,7	-0,6	-11,8	-10,9	-32,3	-29,6	-18,1	-28,1	-13,0	-11,9	-3,6	-0,1	16,1	19,6	2,9
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	5,7	21,7	-2,8	36,5	5,7	-9,1	25,6	-20,6	-4,7	-11,6	-3,8	-2,5	-1,5	0,6	1,1	18,4	-0,7
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	-9,3	-9,9	-10,6	-9,8	-3,2	-5,4	-12,7	-13,2	-25,2	-22,5	-9,2	-2,3	8,0	4,0	0,2	2,7	11,7
Будівництво (реальна)*	% дпр	-16,1	-19,4	-8,0	-4,4	4,7	-14,0	-26,3	-30,8	-36,6	-30,6	-15,6	6,0	9,8	17,2	20,2	15,6	21,3
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	0,2	-1,2	0,9	0,9	-3,0	-7,2	-18,4	-26,6	-26,5	-19,9	-14,2	2,6	3,6	6,7	3,7	1,9	3,1
Транспорт (реальна)*	% дпр	-1,7	-0,8	1,3	2,7	-7,8	-10,9	-10,1	-11,0	-10,5	-2,4	0,3	2,2	6,2	2,5	0,7	3,2	4,7
Платіжний баланс																		
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-3,2	-2,3	-6,0	-5,0	-1,3	-0,8	-1,2	-1,4	-0,4	0,3	0,2	-0,3	-1,5	0,5	-1,9	-1,0	-0,8
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-8,4	-5,1	-12,1	-9,8	-3,5	-2,5	-3,3	-6,7	-2,4	1,5	0,9	-1,2	-8,4	2,6	-7,1	-3,4	-3,7
Баланс товарів	млн. дол. США	-4635	-3677	-7881	-5935	-2195	-1185	-1412	-2336	-1147	-496	-689	-1123	-1941	-685	-2147	-2235	-1296
Баланс послуг	млн. дол. США	1349	1504	2575	1066	937	443	456	686	604	418	309	420	286	308	108	507	423
Поточні трансферти	млн. дол. США	533	589	480	547	241	494	306	500	558	715	644	711	…	0	0	0	0
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	1082	496	1510	991	-665	-319	725	558	397	907	890	818	1366	760	999	143	469
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	713	568	655	-756	-241	-49	-84	-17	141	10	13	13	11	0	0	0	0
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	24,7	23,2	21,6	20,4	15,1	17,1	16,4	7,5	10,0	10,3	12,8	13,3	12,7	14,0	15,6	15,5	15,1
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	8,11	8,14	8,15	8,21	9,14	11,71	12,58	13,56	21,23	21,26	21,74	22,90	25,69	25,23	17,27	25,90	27,09
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,99	7,99	7,99	7,99	8,86	12,71	12,58	21,18	21,33	21,23	21,69	22,33	25,68	25,26	25,40	25,67	27,06
Бюджет																		
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	35,2	29,4	28,9	28,6	35,4	29,4	24,7	27,4	37,3	34,7	29,8	31,3	35,9	32,9	27,8	35,6	37,8
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	5,3	5,1	4,6	4,8	5,1	4,7	4,2	5,0	5,5	5,3	4,5	5,1	6,3	6,3	5,4	5,6	6,7
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	6,1	3,4	3,0	3,0	4,9	2,5	1,9	1,5	4,4	1,7	1,2	1,3	3,5	2,1	1,9	2,8	2,5
Податок на додану вартість	% від ВВП	9,7	9,0	8,1	8,4	8,7	9,5	6,8	10,1	11,4	9,1	8,0	8,2	11,7	11,4	8,1	9,3	13,7
Акцизні збори	% від ВВП	3,1	2,6	2,3	2,2	2,5	3,0	3,0	2,8	3,3	3,4	3,0	3,1	4,1	5,1	4,1	3,9	4,4
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	36,9	35,8	30,1	35,9	35,2	34,7	27,2	35,5	33,5	34,9	26,1	41,9	35,1	35,6	30,8	38,6	37,1
Поточні видатки	% від ВВП	35,6	33,9	28,2	33,2	34,8	33,7	25,8	33,6	31,8	33,6	24,0	38,0	34,2	33,9	27,9	33,0	36,2
Капітальні видатки	% від ВВП	1,3	1,9	1,9	2,8	0,5	1,0	1,4	1,9	1,7	1,3	2,1	3,9	0,9	1,7	2,9	5,6	0,9
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-1,9	-6,3	-1,5	-7,3	0,1	-5,3	-2,8	-8,8	3,7	0,4	-3,6	10,8	0,8	-2,8	-3,0	-3,2	0,7
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Банківський сектор																		
Грошовий агрегат М0	% дпр	9,7	9,8	12,3	17,0	19,2	31,9	28,8	19,0	6,0	-1,3	-6,2	-0,1	-5,3	0,3	8,0	11,2	7,8
Грошовий агрегат М2	% дпр	16,0	17,9	19,2	17,5	17,7	13,4	14,2	5,4	9,0	3,1	5,6	4,0	-1,7	6,3	12,6	10,9	6,7
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	19,1	26,5	33,4	38,0	7,9	-2,3	-12,3	-22,1	-19,1	-17,7	-16,6	-1,0	4,3	9,4	15,1	5,4	10,5
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	17,0	14,7	8,4	0,9	19,8	10,2	5,5	18,0	25,4	11,6	3,7	-2,4	-16,1	-2,7	12,1	10,9	-1,5
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	8,6	7,4	10,2	16,9	12,3	4,9	-0,8	-9,1	-11,0	-11,8	-15,8	-20,8	-16,6	-13,3	-1,5	16,4	17,1
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	-4,4	-0,4	0,8	2,8	36,4	38,5	49,1	53,5	58,4	29,2	18,7	15,9	-15,0	-2,0	2,0	-9,9	-21,4
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	-5,6	-2,7	-0,5	2,9	26,3	24,4	24,6	21,7	17,9	3,1	-5,7	-10,5	-18,1	-10,3	-1,1	19,2	14,8
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	55,9	55,7	55,1	53,2	58,5	59,1	59,8	59,5	58,5	57,6	60,7	55,4	55,6	55,8	55,9	64,9	67,2
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	16,2	15,3	15,3	16,5	18,4	17,5	16,4	16,6	19,9	23,1	21,1	20,7	20,0	20,9	17,3	14,7	15,7
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	9,4	9,7	9,6	8,8	8,7	9,4	9,2	8,8	8,2	9,3	9,2	9,1	8,9	9,1	8,3	8,5	8,0

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД

* зміна доданої вартості

[к] Дані не включають Крим, у 2015 році - не включають частину зони АТО, попередні оцінки платіжного балансу (НБУ), Нац.рахунки відповідно до SNA 2008 та КВЕД-2012, знецінення гривні вплинуло на дані банківської системи

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

Голова Правління

Ігор Бураковський
burakovsky@ier.kiev.ua

Виконавчий директор

Оксана Кузяків
kuziakiv@ier.kiev.ua

Директор з наукової роботи

Вероніка Мовчан
movchan@ier.kiev.ua

Центр економічних досліджень

Олександра Бетлій
betliy@ier.kiev.ua

Віталій Кравчук
Kravchyk@ier.kiev.ua

Ірина Коссе
kosse@ier.kiev.ua

Катерина Фурманець
furmanets@ier.kiev.ua

Ольга Красовська
krasovska@ier.kiev.ua

Анна Харченко
kharchenko@ier.kiev.ua

Євген Ангел
anhel@ier.kiev.ua

Олександр Крініцин
krinitsyn@ier.kiev.ua

Андрій Бутін
butin@ier.kiev.ua

Центр досліджень сучасного суспільства

Ірина Федець
fedets@ier.kiev.ua

Наталія Фреїк
freik@ier.kiev.ua

Вікторія Беспалько
bespalko@ier.kiev.ua

Німецько-український агрополітичний діалог

Марія Ярошко
Yaroshko@apd-ukraine.de

Анастасія Пилаєва
pylaieva@apd-ukraine.de

Марія Богонос
bogonos@apd-ukraine.de

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, підготовлений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.